

Depresijas skrīninga instrumenta PHQ-9 salīdzinājums ar diagnostisku interviju M.I.N.I.

*Jeļena Vrubļevska¹, Mārcis Trapencieris², Rolands Ivanovs³,
Elmārs Rancāns¹*

¹ Rīgas Stradiņa universitāte, Psihiatrijas un narkoloģijas katedra, Latvija

² Latvijas Universitāte, Filozofijas un socioloģijas institūts

³ Rīgas Stradiņa universitāte, Doktorantūras nodaļa, Latvija

Ievads. Depresijas izplatība Latvijas vispārējā populācijā ir augstāka, salīdzinot ar depresijas izplatības vidējiem rādītājiem Eiropā. Latvijā cilvēki ar depresiju biežāk apmeklē dažādus medicīnas aprūpes dienestus nekā cilvēki, kuriem nav depresijas. Primārajā aprūpē Latvijā depresija netiek pietiekami labi atpazīta un tāpēc arī netiek ārstēta. Šī iemesla dēļ būtu nepieciešams izstrādāt drošus un ticamus instrumentus depresijas diagnostikas uzlabošanai ģimenes ārstu praksēs. Mūsdienās ir pieejami daudzi klīniskā darbā izmantojami depresijas mērinstrumenti, un vairums no tiem ir veidoti atbilstīgi DSM klasifikatora (*Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders*) depresijas diagnostiskajiem kritērijiem, lai gan depresijas mērinstrumentos ir atšķirīgs jautājumu formulējums attiecībā uz depresijas simptomiem. Depresijas skrīninga instruments PHQ-9 (*Patient Health Questionnaire 9*), kas veidots no deviņiem apgalvojumiem, ir viens no visplašāk izmantojamiem depresijas skrīninga instrumentiem primārajā aprūpē.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Noskaidrot PHQ-9 apgalvojumu atbilstību psihisko traucējumu diagnostiskās intervijas M.I.N.I. (*The Mini International Neuropsychiatric Interview*) depresijas moduļa diagnostiskajiem apgalvojumiem.

Pētījums tika veikts 2015. gadā valsts pētījumu programmas BIOMEDICINE ietvaros 24 ģimenes ārstu praksēs dažādos Latvijas reģionos. Pētījumā tika iekļauti visi pilngadīgie pacienti, kas vienas nedēļas garumā apmeklēja ģimenes ārstu. Visiem pacientiem tika piedāvāts aizpildīt PHQ-9 latviešu un krievu valodā. Tam sekoja sociāldemogrāfisko rādītāju aptauja un kardioloģiskā riska parametru noteikšana. Pēc apskates divu nedēļu laikā psihiatra vadībā telefoniski tika veikta diagnostiskā intervija, kas atbilstīga M.I.N.I. Datu analīzei tika izmantota Pīrsona korelācija.

Rezultāti. Kopumā analīzē tika iekļautas 1467 pilnvērtīgi aizpildītas pacientu aptaujas ar PHQ-9 un M.I.N.I. Klīniska depresija atbilstīgi M.I.N.I. dzīves laikā bija 28,1% respondentu, savukārt depresijas epizode pēdējās divās nedēļās – 10,2% ģimenes ārstu prakšu pacientu. Vismazāk pacientu PHQ-9 skrīninga instrumentā bija atzīmējuši apgalvojumu par pašnāvības domām un uzvedību (2,7% respondentu) un apgalvojumu par vainas sajūtu un pašapsūdzības domām (6,5%). Vislielākais pacientu skaits bija atzīmējuši jautājumu par nogurumu (13,0%) un dzīvesprieka zudumu (13,2%). Pīrsona korelācijas koeficients svārstījās no 0,158 ($p < 0,0001$) apgalvojumā par kustību gausumu līdz 0,420 ($p < 0,0001$) apgalvojumā par pazeminātu garastāvokli. Attiecībā uz pareizi klasificētiem apgalvojumiem viszemākais īpatsvars tika novērots apgalvojumā par miega traucējumiem (81,5%) un nogurumu (85,1%), savukārt vislielākais īpatsvars – apgalvojumam par vainas sajūtu (91,5%) un pašnāvības domām (94,4%).

Secinājumi. Tika novērota statistiski nozīmīga PHQ-9 apgalvojumu saistība ar M.I.N.I. diagnostiskajiem kritērijiem. Katrs apgalvojums gan PHQ-9, gan M.I.N.I. novērtē vienu un to pašu noteiktu depresijas kritēriju, bet jautājumi ir veidoti valodnieciski atšķirīgi, tāpēc var rasties atšķirības to izpratnē, tādējādi sekmējot skalu jautājumu vājāku korelāciju. PHQ-9 varētu būt pārāk par M.I.N.I. vieglas depresijas noteikšanā. Tā kā PHQ-9 ir īsāks instruments nekā M.I.N.I., tas var būt izmantojams primārajā aprūpē Latvijā.

Izglītības un zinātnes
ministrija

Valsts pētījumu programma "Nozīmīgāko psihisko slimību un kognitīvās disfunkcijas radīto veselības problēmu izpēte un sloga samazināšana".